

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 De oppositione eorum ad opera carnis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

dine, cum & ipse sit amor. Vnde dicitur Ro. 5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Ad amorem autem charitatis ex necessitate sequitur gaudium, omnis enim amans gaudet ex coniunctione amati. Charitas autem semper habet presentem Deum quem amat, secundum illud 1. Io. 4. Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Vnde sequela charitatis est gaudium, perfectio autem gaudii est pax quantum ad duo. Primum quidem, quantum ad quietem ab exterioribus conturbantibus. Non enim potest perfecte gaudere de bono amato, qui in eius fruitione ab aliis perturbatur. & iterum. Qui perfecte cor habet in uno pacatum, a nullo alio molestari potest, cum alia quasi nihil reputet unde dicitur in ps. 118. Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum, quia, ab exterioribus non perturbantur, quin Deo fruuntur. Secundum, quantum ad sedationem desiderii fluctuantis, non enim perfecte gaudet de aliquo, cui non sufficit id de quo gaudet. Hanc autem duo importat pax. sicut neque ab exterioribus perturbatur, & ut desideria nostra commoventur in uno, unde post charitatem, & gaudium, tertio ponitur pax in malis autem bene se habet mens quantum ad duo. Primo quidem, ut non perturbetur mens per imminetiam malorum, quod pertinet ad patientiam. Secundum, ut non perturbetur in dilatione bonorum, quod pertinet ad longanimitatem, nam carere bono habet rationem mali, ut dicitur in 5. Eth.

Ad id autem quod est iuxta hominem, scilicet proximum, bene disponitur mens hominis. Primum quidem, quantum ad voluntatem bene faciendi, & ad hoc pertinet bonitas. Secundum, quantum ad beneficentiae executionem, & ad hoc pertinet benignitas. dicitur enim benigni, quos bonus ignis amoris feruere facit ad benefaciendum proximis. Tertium, quantum ad hoc, quod equanimiter tolerantur mala ab eis illata: & ad hoc pertinet mansuetudo, quae cohibet iras. Quartum, quantum ad hoc, quod non solum per iram proximis non nocemus, sed etiam neque per fraudem, uel per dolum: & ad hoc pertinet fides, si pro fidelitate sumatur, sed si sumatur pro fide, qua creditur in Deum, sic per hanc ordinatur homo ad id quod est supra se, ut scilicet homo intellectum suum Deo subiiciat, & per consequens omnia quae ipsius sunt.

Sed ad id quod infra est, bene disponitur homo, primum quidem quantum ad exteriores actiones per modestiam, quae in omnibus dictis, & factis modum obseruat, quantum ad interiores concupiscentias per continentiam & castitatem, siue haec duo distinguantur per hoc, quod castitas refranatur hominem ab illicitis, continentia uero a licitis: siue per hoc, quod continens patitur concupiscentias, sed non de ducitur, castitas autem neque patitur, neque deducitur.

Ad primum ergo dicendum, quod sanctificatio fit per omnes uirtutes, per quas etiam peccata tolluntur, unde fructus ibi singulariter nominatur propter uirtutem generis, quod in multis speciebus diuiditur, secundum quas dicuntur multi fructus.

Ad secundum dicendum, quod fructus centesimus, sexagesimus, & trigessimus non diuersificantur secundum diuersas species uirtuosorum actuum, sed secundum diuersos perfectionis gradus etiam unius uirtutis, sicut continentia coniugalis dicitur significari per fructum trigessimum, continentia uirginalis per sexagesimum, uirginalis autem per centesimum. Et alii etiam modis sancti distinguunt tres euangelicos fructus secundum tres gradus uirtu-

atis, & ponuntur tres gradus, quia cuiuslibet rei perfectio attenditur secundum principium, medium, & finem.

Ad tertium dicendum, quod hoc ipsum quod est in tristitia non perturbatur, rationem delectabilis habet, & fides etiam si accipiatur prout est fundamentum, habet quaedam rationem ultimi & delectabilis, secundum quod continet certitudinem. Vnde gl. exponit, Fides, id est, de inuisibilibus certitudo.

Ad quartum dicendum, quod sicut Augustinus dicit super epistolam ad Galatas. Apostolus non hoc ita suscepit, ut doceret quod sunt uel opera carnis, uel fructus spiritus: sed ut ostenderet in quo genere illa uitanda, illa uero sectanda sint. Vnde potuissent uel uitanda, uel etiam pauciores fructus enumerari: & tamen omnes donorum & uirtutum actus possunt secundum quandam conuenientiam ad haec reduci, secundum quod omnes uirtutes & dona necesse est quod ordinent mentem aliquo predictorum modorum. Vnde & actus sapientiae, & quorumcumque donorum ordinantium ad bonum, reducuntur ad charitatem, gaudium, & pacem. Ideo tamen potius haec, quam alia enumerauit: quia hic enumerata magis important uel fruitionem bonorum, uel sedationem malorum, quod uidetur ad rationem fructus pertinere.

ARTICVLVS IIII.

Verum fructus Spiritus sancti contrariantur operibus carnis.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod fructus non contrariantur operibus carnis, quae Apostolus enumerat. Contraria enim sunt in eodem genere: sed opera carnis non dicuntur fructus, ergo fructus spiritus eis non contrariantur.

¶ 2. Praeterea. Vnum uni est contrarium: sed plura enumerat Apostolus opera carnis, quam fructus spiritus, ergo fructus spiritus, & opera carnis non contrariantur.

¶ 3. Praet. Inter fructus spiritus primo ponuntur charitas, gaudium, & pax, quibus non correspondet ea, quae primo enumerantur inter opera carnis, quae sunt fornicatio, immunditia, & impudicitia, ergo fructus spiritus non contrariantur operibus carnis.

Sed contra est, quod Apostolus dicit ibidem, quod caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem.

RESPON. Dicendum, quod opera carnis, & fructus spiritus possunt accipi dupliciter. Vno modo, secundum communem rationem, & hoc modo in eodem fructus Spiritus sancti contrariantur operibus carnis. Spiritus enim sanctus mouet humanam mentem ad id quod est secundum rationem, uel potius ad id quod est supra rationem: appetitus autem carnis, qui est appetitus sensitiuus, trahit ad bona sensibilia, quae sunt infra hominem, unde sicut motus sursum, & motus deorsum contrariantur in naturalibus: ita in operibus humanis contrariantur opera carnis fructibus spiritus. Alio modo possunt considerari secundum proprias rationes singulorum fructuum enumeratorum, & operum carnis, & sic non oportet, quod singula singulis contraponantur: quia sicut dictum est, Apostolus non intendit enumerare omnia opera spiritualia, nec omnia opera carnalia. Sed tamen secundum quandam adaptationem Augustinus super epistolam ad Galatas. contraponit singulis operibus carnis singulos fructus, sicut fornicationi, quae est amor explendae libidinis a legitimo coniugio solutus, opponitur charitas, per quam anima coniungitur Deo, in qua etiam est vera castitas: immunditiae autem sunt omnes perturbationes de illa for-

Prima Secunda S. Thomae.

4 nica-

In expositione c. 5. ad Gal. aliquantulum ante hanc m. 4.

Gal. 5. 16. 6. 18.

Art. praeced.

Loco citato arti. praeced. ad 4.

nicatione concepta, quibus gaudium tranquillitatis opponitur. Idolorum autem seruitus, per quam bellum est gestum aduersus euangelium Dei, opponitur paci. Contra ueneficia autem, inimicitias, & contentiones, animositates, amulationes, & dissensiones opponuntur longanimitas ad sustinendum mala hominum, inter quos uiuimus, & ad curandum benignitas, & ad ignoscendum bonitas. Haresibus autem opponitur fides: inuidie mansuetudo: ebrietatibus & comessationibus continentia.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod id quod procedit ab arbore contra naturam arboris, non dicitur esse fructus eius, sed magis corruptio quadam. Et quia uirtutum opera sunt connaturalia rationi, opera uero uitiorum sunt contra rationem; ideo opera uirtutum fructus dicuntur, non autem opera uitiorum.

Ca. 4. par. 4. inter med. & hanc.

AD SECVNDVM dicendum, quod bonum contingit uno modo, malum uero omnifariam, ut Dionysius dicit quarto capit. de Diu. no. Vnde & uni uirtuti plura uitia opponuntur: & propter hoc non est mirum, si plura ponantur opera carnis, quam fructus spiritus.

Incorp. art.

AD TERTIVM patet solutio ex dictis.

Super quest. septima secundam primam.

QVAESTIO LXXI.

De uitijs, & peccatis, in sex articulos diuisa.

IN titulo q. 71. & articulo aduer Nouicie, quod licet tractando de uirtutibus non fuerit distinctum de uirtutis habitu, & actu eius in uocabulis, quia caremus illis nominibus: tamen in hoc tractatu habemus nomina: & uirtuti quidem nomine habitum uirtutis significamus: peccati autem nomine actum ipsius uirtutis. propter quod author utrumque proponit in principio quaestionis, & in articulis distincte querit de eis. Atticus ergo esto quando de uitio, & quando de peccato est sermo.

Super quest. septuagesima prima articulu primum.

IN 1. artic. memor esto doctrine posteriori de p se, & per se secundo, etiam essentialiter, & uidere poteris, quod sicut homini conuenit primo rationale, & consequenter animal, ita uirtuti sua differentia constituitur. & consequenter commune predicatum essentialiter, scilicet: esse bonitatem. Manda quoque memoria oppositionem & distinctionem horum trium, uirtutis, peccati, & malitia, ut possis intelligere sequentia.

Supra q. 68. af. 1. ad 2. & ueri. q. 14. rr. 6. & ad 2. uir. q. 1. art. 1. ad 1. & 5. & q. 2. art. 13. cor. 17.

CONSEQUENTER considerandum est de uitijs, & peccatis.

Circa que sex consideranda occurrunt. Primo quidem, de ipsis uitijs & peccatis secundum se. Secundo, de distinctione eorum. Tertio, de comparatione eorum ad inuicem. Quarto, de subiecto peccati. Quinto, de causa eius. Sexto, de effectu ipsius.

CIRCA primum queruntur sex.

¶ Primo, Vtrum uitium contrarietur uirtuti.

¶ Secundo, Vtrum uitium sit contra naturam.

¶ Tertio, Quid sit peius, utrum uitium, uel actus uitiosus.

¶ Quarto, Vtrum actus uitiosus possit esse simul cum uirtute.

¶ Quinto, Vtrum in omni peccato sit aliquis actus.

¶ Sexto, De diffinitione peccati, quam Aug. ponit 22. contra Paulum, Peccatum est dictum, uel factum, uel concupitum contra legem aeternam.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum uitium contrarietur uirtuti.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod uitium non contrarietur uirtuti. Vni enim non est contrarium, ut probatur in 10. Metaph. sed uirtuti contrariatur peccatum & malitia, non ergo contrariatur ei uitium, quia uitia di-

citur etiam si sit indebita dispositio membrorum corporaliu, & c. quatuor in que rerum.

¶ 2. Preter Virtus nominat quendam perfectionem potentie, sed uitium nihil nominat ad potentiam pertinens. ergo uitium non contrariatur uirtuti.

¶ 3. Preter Tullius dicit in 4. de Tusc. quod uirtutibus quod uirtus est quaedam sanitas animae: sanitati autem opponitur egritudo, uel morbus, magis quam uitium. ergo uirtuti non contrariatur uitium.

SECVNDO CONTRA est, quod dicit Aug. in li. de Perfectione iusticie, quod uitium est qualitas, secundum quam malus est animus: uirtus autem est qualitas, que facit bonum habentem, ut ex supradictis patet, ergo uitium contrariatur uirtuti.

RESPON. Dicendum, quod circa uirtutem duo possunt considerari: scilicet ipsam essentiam uirtutis, & id quod est uirtus. In essentia quidem uirtutis aliquid considerari potest directe, & aliquid ex consequenti. Directe quidem uirtus importat dispositionem quaedam alicuius conuenienter se habentis secundum modum suae naturae. Vnde Phil. dicit in 7. Phyl. quod uirtus est dispositio perfecta ad optimum, dico autem perfectam, quod est dispositum secundum naturam. ex consequenti autem sequitur, quod uirtus sit bonitas, & c. In hoc non consistit uirtus cuiusque rei bonitas, conuenienter se habet in modum suae naturae. Id autem quod uirtus ordinatur, est actus bonus, ut ex supradictis patet. Secundum hoc igitur tria inueniuntur opponi uirtuti, quorum unum est peccatum, quod opponitur sibi ex parte eius, ad quod uirtus ordinatur. Nam peccatum proprie nominatum inordinatum, sicut actus uirtutis est actus ordinatus, & debitus. Secundum autem quod ad rationem uirtutis conuenit, quod sit bonitas quaedam, opponitur uirtuti malitia, scilicet in id quod directe est de ratione uirtutis, opponitur uirtuti uitium. Vitium enim uirtuti cuiusque rei esse uidetur non sit disposita secundum quod conuenit suae naturae. Vnde Aug. dicit in 3. de lib. arb. Quod perfectio naturae deesse per se peris, id uoca uitium.

AD PRIMVM Dicendum, quod illa tria non contrariantur uirtuti secundum idem, sed peccatum uirtuti quidem contrariatur, secundum quod uirtuti est operatiua boni, malitia autem secundum quod est bonitas quaedam, uitium autem proprie secundum quod est uirtus.

AD SECVNDVM Dicendum, quod uirtus non solum importat perfectionem potentie, que est principium agendi: sed etiam importat debitam dispositionem eius, cuius est uirtus. & hoc idem, quia uirtus que operatur secundum quod actu est. Requiritur ergo quod aliquid sit in se bene dispositum, quod est esse boni operatiuum, & secundum hoc uirtuti contrariatur.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Tullius dicit in 4. de Tusc. q. Morbi, & agrotationes partes similitudinis. In corporibus enim morbum appellat corruptionem, puta febrem, uel aliquid in modum agrotationem uero morbum cum inbecillitate, uitium autem, cum partes corporis inter se agerent. Et quamuis in corpore quandoque sit morbus sine agrotatione, puta, cum aliquis est interius male dispositus, non tamen exterius praepeditur a solitis operationibus. In animo tamen, ut ipse dicit, haec debens inordinatum affectum, quod ex hoc inbecillitas reddatur ad debitas operationes exercendas, quae quaeque arbor ex suo fructu cognoscitur, id est, quanto ex opere, ut dicitur Matth. 12. sed uitium